

5776

Torah from Around the World

Het Goddelijke attribuut van chesed (liefde en goedheid) zei: „Zolang Awraham er was, had ik niets te doen, want hij deed mijn werk in mijn plaats.” Sefer HaBahir

Sjabbat 2 januari 2016 / 14 tewel 5776, Sjemot, Sjemot-Exodus 1:1 – 5: 1

Tanach, blz. 109 - 118

Haftara: I Melachiem/Koningen 12:1 – 15

Tanach, blz. 667 - 668

Commentaar: David Solomon studeerde antropologie, Engelse literatuur en Joodse Studies. Hij geeft lezingen, maakte korte films en ontwierp de lezing The Whole of Jewish History in One Hour.

Vertaling: Tamarah Benima

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Verlossing is collectief

Elk van de boeken van de Tora lijkt een ander aspect van God te onthullen (of te benadrukken). Als het boek Beresjiet (Genesis) een boek is dat gaat over het begin van vanalles en nog wat, waarin God de Schepper is, dan gaat het boek Sjemot (Exodus) duidelijk over God als de Verlosser. God mengt zich nu in de geschiedenis als een kracht achter het streven van alle naties naar autonomie en waardigheid.

En dus vindt er in het boek Sjemot, dat ogenschijnlijk zo kalm begint, een dramatische omwenteling plaats na acht verzen, waarna wordt verteld over een nieuwe xenofobe heerser in Egypte; een heerser die niet op de hoogte was van de bijdrage van Joseef aan de Egyptische maatschappij. Deze heerser lijkt ook van buiten de bestaande machtsstructuren te zijn

gekomen (als de 14^e eeuwse Arabische historicus Ibn Chaldoen gelijk heeft). De tekst suggereert dat hij zelf zijn anti-semitische taalgebruik kan hebben ingezet om populair te worden bij de bevolking.

Dat is het patroon van de meeste – zo niet alle – antisemitische bewegingen. Zij zijn diepgaand anti-historisch en proberen nieuwe feiten te creëren: ‘De Joden zullen zich aansluiten bij onze vijanden’; ‘De Joden zullen in macht toenemen om ons te controleren’; ‘De Joden zullen proberen ons te verlaten zodra ze ons hebben gebruikt’. De Farao begint ook met de klassieke antisemitische praktijk, waarbij het eerst een belasting oplegt aan de Kinderen Israëls, ze daarna uitbuit, ze vervolgens tot slaven maakt en dan uiteindelijk volkerenmoord op hen probeert te plegen. Echter, hoe harder de nieuwe koning van Egypte probeert om deze koppige minderheid te ringeloren en te controleren, hoe meer zij in aantal toeneemt.

En dan, met als aanleiding de vervolging, komt de verlossing. De grootste angst van de Farao wordt werkelijkheid wanneer God Zich uiteindelijk bekend maakt aan de persoon die wordt gekozen om de tocht van vrijheid uit slavernij te leiden. Deze persoon werd in slavernij geboren en was voorbestemd slechts een nummer te zijn in de volkerenmoord door de Farao. Hij overleeft en weet zich juist te ontwikkelen door het apparaat dat erop uit was om hem te vernietigen. Hij blijkt juist op de goede plaats, op de juiste tijd te zijn om de gebeurtenissen te kunnen beïnvloeden. Maar tot zijn frustratie heeft hij geen welomschreven doel totdat hij een verbanning ondergaat en uiteindelijk terecht komt in een gesprek met God. Het zevende vers van hoofdstuk 3 van Sjemot – de uitleg van God aan Mosjé over de verbanning en de vervolging – is een krachtige openbaring over de aard van God als Verlosser. Voor de eerste keer wordt in het boek Sjemot de Godsnaam die uit vier letters bestaat (het Tetragrammaton, red.) onthuld – de Naam die wordt geassocieerd met mededogen en de betrokkenheid van God bij alle details van de historische voorzienigheid.

In hetzelfde vers spreekt God, voor de eerste keer in de hele Tora, over de Kinderen Israëls als „ami” (mijn volk). De Schepper van het Universum – die nu wordt geopenbaard als de bron van alle mededogen – heeft zich geïdentificeerd met een lijdende natie. De enige eerdere verwijzing naar de Kinderen Israëls als „mijn volk” komt van de lippen van hun vader Ja’akov, op zijn doodsbed (Beresjiet 49:29).

God heeft bewust dit begrip „mijn volk” gekozen om de band te leggen met wat uniek is in de joodse identiteit: het idee van een collectief bewustzijn; want zonder een collectief begrip van identiteit is nationale verlossing onmogelijk. De natie moet zichzelf als een(heid) zien, en elk individu is verantwoordelijk voor zijn naaste, wil het verlossingsproject werken. (Het tegendeel van ‘mijn volk’ is het bekende antisemitische verwijt ‘jouw volk’).

God wenst vrijheid. Er bestaat een plan voor de Kinderen Israëls dat deel uitmaakt van een zich ontwikkelende verbondsrelatie; onderdeel daarvan is een terugkeer uit de galoet (ballingschap/verstrooiing). De ballingschap en verstrooiing dwingt ons om te denken als individu en als op het zelf gericht; ballingschap is een staat van zijn waarin elke persoon leeft en overleeft ten behoeve van zichzelf. Verlossing is te vinden in de realisatie van het collectieve bewustzijn. In weerwil daarvan wordt God aan Mosjé juist buiten de plek van de eerste ballingschap geopenbaard – op een plek die een nog grotere ballingschap vertegenwoordigt, de ballingschap van het individu in zijn isolement. We kunnen nog een stap verder gaan. De verlossing, in de zin van vrijheid, voor de hele mensheid zal worden verwerkelijkt door het collectieve bewustzijn van de hele mensheid van zijn gedeelde identiteit. De waardigheid van elk individu moet de kernwaarde van het hele collectieve bewustzijn van de hele mensheid worden, zodat er een voortgang kan komen naar een hogere spirituele staat. Het joodse volk heeft altijd geloofd dat geen individu werkelijk verlossing bereikt tenzij de hele wereld vrij is. Dat idee is waar voor ons, als een uniek collectief binnen de mensheid, en voor de hele mensheid als één wezen binnen de Schepping.

Sjabbat Sjalom